

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 84g/2023

privind excepția de neconstituționalitate
a articolului 439¹ din Codul contravențional
(*suspendarea dreptului de utilizare a vehiculului rutier*)

CHIȘINĂU
4 iunie 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 22 martie 2023,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 4 iunie 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 439¹ din Codul contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, ridicată de dl Ciprian Munteanu, parte în dosarul nr. 2-18654/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecătoare Angela Ciubotaru din cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 17 iulie 2020, un agent constator al Agenției Naționale de Transport Auto a întocmit un proces-verbal cu privire la contravenția prevăzută de articolul 197 alin. (1) (*efectuarea transportului rutier de persoane, contra cost*) din Codul contravențional, inclusiv o decizie de sancționare pe baza aceluiași articol. Potrivit acestor acte, conducătorul (altă persoană decât proprietarul) autovehiculului a fost sancționat cu amendă în mărime de 200 unități convenționale și cu patru puncte de penalizare. De asemenea, pe baza articolului 439¹ (*suspendarea dreptului de utilizare a vehiculului rutier*) din Codul contravențional, agentul constator a reținut certificatul de înmatriculare și plăcuțele cu numărul de înmatriculare al autovehiculului cu care s-a comis contravenția menționată.

4. La 30 iulie 2021, dl Ciprian Munteanu, proprietarul autovehiculului, a formulat o cerere de chemare în judecată împotriva Agenției Naționale de Transport Auto cu privire la constatarea încălcării dreptului de proprietate.

5. În cadrul ședinței de pregătire a cauzei către dezbaterile judiciare, dl Ciprian Munteanu a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 439¹ din Codul contravențional.

6. Printr-o încheiere din 30 iunie 2022, instanța de judecată a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului, sunt garantate.

[...]”

8. Prevederile relevante ale Codului contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, sunt următoarele:

Articolul 197 Încălcarea normelor de efectuare a transportului rutier de persoane și mărfuri

„(1) Efectuarea transportului rutier de persoane, contra cost, cu vehicule rutiere construite și echipate cu mai puțin de 9 locuri pe scaune, inclusiv locul conducătorului auto, fără a fi înregistrat în condițiile Codului transporturilor rutiere

se sancționează cu amendă de la 200 la 250 de unități convenționale cu sau fără 4 puncte de penalizare aplicate persoanei fizice și cu amendă de la 500 la 600 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

[...]”

Articolul 439¹ Suspendarea dreptului de utilizare a vehiculului

„(1) Suspendarea dreptului de utilizare a vehiculului rutier constă în interzicerea temporară persoanei fizice și/sau persoanei juridice de a utiliza un anumit vehicul rutier prin reținerea plăcuțelor cu numărul de înmatriculare și a certificatului de înmatriculare. Suspendarea dreptului de utilizare a vehiculului rutier este aplicată în cazul în care vehiculul a fost folosit la săvârșirea contravențiilor prevăzute la art. 197 alin. (1)–(3), (5), (6), (9), (17), (22), (23), art. 200¹ alin. (2) și (3) și la art. 224 alin. (5), (6), (11) și (12).

(2) Suspendarea dreptului de utilizare a vehiculului rutier se aplică până la momentul achitării sancțiunii pentru contravenția respectivă, cu excepția contravențiilor prevăzute

la art. 197 alin. (1)–(3) și (17), pentru care măsura de suspendare se va aplica pe un termen de 6 luni.

(3) Măsura de suspendare a dreptului de utilizare a vehiculului rutier încetează și plăcuțele cu numărul de înmatriculare împreună cu certificatul de înmatriculare se restituie, la cererea contravenientului, cu condiția prezentării dovezii de achitare a amenzii, iar în cazul contravențiilor prevăzute la art. 197 alin. (1)–(3) și (17) – după expirarea termenului de 6 luni.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

9. Autorul excepției susține că contravenția prevăzută de articolul 197 din Codul contravențional poate fi comisă de o persoană fizică, cu un vehicul al cărui proprietar nu este. Potrivit articolului 439¹ din Cod, pentru comiterea acestei contravenții, agentul constatator suspendă dreptul de utilizare a vehiculului rutier, prin reținerea plăcuțelor cu numărul de înmatriculare al vehiculului și a certificatului de înmatriculare, pe o perioadă de șase luni.

10. De asemenea, autorul afirmă că suspendarea dreptului de utilizare a vehiculului rutier, pe baza prevederilor contestate, se aplică și în cazul în care vehiculul a fost folosit la săvârșirea contravenției menționate de o persoană, alta decât proprietarul vehiculului. Prin urmare, proprietarul vehiculului, chiar dacă nu a comis nicio contravenție, este lipsit de posibilitatea de a utiliza temporar vehiculul său.

11. În opinia autorului excepției, prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3), 23 alin. (2) și 46 alin. (1) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul contravențional, ține de competența Curții Constituționale.

14. Curtea observă că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, ridicată de o parte dintr-un proces pendent la instanța de drept comun, este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

15. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie prevederile articolului 439¹ din Codul contravențional, care nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

16. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză în care se pretinde încălcarea dreptului de proprietate prin aplicarea măsurii în discuție pe baza prevederilor contestate (a se vedea §§ 3-4 de mai sus). Curtea admite că prevederile contestate ar putea fi avute în vedere de instanța de judecată la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

17. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că autorul sesizării susține că prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3) (*preeminența dreptului*), 23 alin. (2) (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște*

drepturile și îndatoririle) și 46 alin. (1) (*dreptul la proprietate privată și protecția acesteia*) din Constituție.

18. Cu referire la incidența articolului 1 alin. (3) din Constituție, Curtea reține că în prezenta cauză acesta comportă un caracter general și nu poate constitui un reper separat (a se vedea DCC nr. 161 din 29 decembrie 2022, § 12; DCC nr. 15 din 16 februarie 2023, § 19). De asemenea, cu privire la articolul 23 din Constituție, Curtea reiterează că acesta este aplicabil doar în coroborare cu un drept fundamental incident (a se vedea HCC nr. 15 din 28 aprilie 2021, § 20).

19. Cu referire la incidența articolului 46 alin. (1) din Constituție, autorul sesizării, în calitate de proprietar al automobilului care a fost folosit la comiterea contravenției sancționate de articolul 197 alin. (1) din Codul contravențional, susține că suspendarea dreptului de utilizare a vehiculului pe baza prevederilor contestate îi restrânge exercițiul dreptului de proprietate, în cazul în care el nu a comis contravenția.

20. Curtea reține că, potrivit articolului 439¹ din Codul contravențional, suspendarea dreptului de utilizare a vehiculului rutier constă în interzicerea temporară de a utiliza un anumit vehicul rutier prin reținerea plăcuțelor cu numărul de înmatriculare și a certificatului de înmatriculare. Suspendarea acestui drept se aplică dacă vehiculul a fost folosit la comiterea unor contravenții, *inter alia* a celei de efectuare a transportului de persoane contra cost fără a fi înregistrat în modul stabilit de Codul transporturilor rutiere, prevăzute la articolul 197 alin. (1) din Codul contravențional.

21. Curtea reiterează că, potrivit prevederilor constituționale și celor ale Convenției Europene pentru Drepturile Omului, dreptul de proprietate nu este unul absolut, iar legislatorul poate stabili reguli cu privire la folosința bunurilor, cu condiția ca acestea să corespundă unui interes public și să fie proporționale cu scopul urmărit (a se vedea HCC nr. 24 din 15 noiembrie 2011, § 49). Astfel, dreptul de proprietate privată este garantat de Constituție, dar conținutul și limitele acestuia sunt stabilite de lege (articolul 72 alin. (3) lit. i) din Constituție).

22. Analiza coroborată a legislației naționale permite Curții să observe că activitatea de transport rutier de persoane contra cost este calificată ca o activitate de întreprinzător, organizarea și efectuarea căreia este reglementată prin acte normative (a se vedea, *inter alia*, Codul transporturilor rutiere, Legea nr. 160/2011 cu privire la reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător, Legea nr. 235/2006 cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător) și care trebuie să se desfășoare în condiții de siguranță și calitate, cu respectarea principiilor liberei concurențe și a măsurilor de protecție a mediului, a drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice. Persoana care efectuează o astfel de activitate fără înregistrarea prevăzută de Codul transporturilor rutiere, indiferent de faptul dacă vehiculul îi aparține cu drept de proprietate ori a fost închiriat, desfășoară o activitate ilicită și se sancționează contravențional, iar asupra vehiculului se aplică măsura contestată. Astfel, Curtea notează că suspendarea dreptului de utilizare a vehiculului rutier pe baza prevederilor contestate reprezintă o măsură procesuală de constrângere aplicată doar în raport cu autovehiculul care a fost utilizat în acțiuni contravenționale prevăzute, între altele, la articolul 197 alin. (1) din Codul contravențional.

23. Curtea nu poate reține criticile autorului sesizării precum că norma contestată ar fi incertă și imprevizibilă, deoarece ar permite „în cazul sancționării contravenientului care nu este proprietarul vehiculului rutier, să priveze proprietarul vehiculului de bunul său”. Această normă nu prevede un transfer de proprietate și implicit o privare a proprietarului de vehicul. Ea [norma] este suficient de clară, deoarece stabilește interdicția de a utiliza vehiculul timp de 6 luni doar în cazul în care acesta a fost folosit în activitatea ilicită de transport sancționată de articolul 197 alineatele (1)–(3) și (17) din Codul contravențional. Respectiv, proprietarul, atunci când transmite vehiculul în locațiune/folosință altei persoane, trebuie să se asigure că bunul său nu va fi folosit în activități ilegale.

24. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, această situație se încadrează în al doilea paragraf al articolului 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană, care autorizează statele să adopte „legi pe care [le consideră] necesare pentru a controla utilizarea proprietății în conformitate cu interesul general” (a se vedea, de exemplu, *Air Canada v. Regatul Unit*, 5 mai 1995, §§ 33-34; *Yildirim v. Italiei* (dec.), 10 aprilie 2003; *BKM Logistics Tasimacilik Ticaret Limited Sirketi v. Slovenia*, 17 aprilie 2017, § 38).

25. Din perspectiva interesului general, Curtea menționează că interdicția de a folosi vehiculul timp de șase luni este o măsură necesară, luată de legiuitor potrivit politicii statale de prevenție a activității ilicite de transportare a persoanelor contra cost, în vederea asigurării liberei concurențe în domeniul menționat, a protejării intereselor și drepturilor pasagerilor la servicii sigure și calitative, precum și a ocrotirii vieții, sănătății și integrității corporale a tuturor participanților la traficul rutier sau aflați în zona drumului public (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 57 din 6 septembrie 2016, § 23; DCC nr. 127 din 28 noiembrie 2019, § 20). În general, securitatea traficului rutier, inclusiv a transportului rutier de persoane și mărfuri, reprezintă un interes public major, prin urmare, asigurarea securității în acest domeniu este o obligație pozitivă a statului (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 28 din 18 noiembrie 2014, § 45, DCC nr. 152 din 17 noiembrie 2022, § 19).

26. Curtea notează că deși măsura contestată îl limitează pe proprietar în exercitarea prerogativelor folosinței vehiculului său, chiar și atunci când aceasta nu este vinovat de săvârșirea contravenției prevăzute de lege, stabilirea acesteia, pe de o parte, are în vedere eficiența mecanismului de preîntâmpinare a activității ilicite de transport și a comiterii unor noi contravenții. Pe de altă parte, o astfel de măsură reprezintă o consecință a utilizării vehiculului la comiterea unei contravenții prevăzute, între altele, la articolul 197 alin. (1) din Codul contravențional și nu este de natură să afecteze însăși natura dreptului de proprietate, întrucât are un caracter temporar și reprezintă numai o limitare a folosinței acestuia. Astfel, potrivit alineatului (3) din articolul contestat, măsura de suspendare a dreptului de utilizare a vehiculului rutier încetează și plăcuțele cu numărul de înmatriculare împreună cu certificatul de înmatriculare se restituie, la cererea contravenientului, cu condiția prezentării dovezii de achitare a amenzii, iar în cazul contravențiilor prevăzute la articolul 197 alin. (1)–(3) și (17) – după expirarea termenului de șase luni.

27. Mai mult, Curtea reține că prevederile contestate nu îngrădesc dreptul proprietarului/deținătorului vehiculului de a formula, pe baza relațiilor contractuale și a regulilor generale ale răspunderii civile contractuale, o acțiune în instanță împotriva contravenientului cu privire la repararea prejudiciului provocat ca urmare a comiterii unei contravenții pentru care s-au reținut plăcuțele cu numărul de înmatriculare și certificatul de înmatriculare a vehiculului. Astfel, proprietarul vehiculului poate formula o acțiune împotriva respectivei persoane, dacă aceasta a depășit termenii și condițiile în care i-a fost încredințat autovehiculul. În jurisprudența sa, și Curtea Europeană a considerat că există un echilibru între mijloacele utilizate de autorități pentru a proteja interesul general și dreptul persoanei la respectarea bunurilor sale în cazul în care proprietarul vehiculului poate formula o acțiune în justiție pentru a obține despăgubiri de la persoana care a comis o infracțiune sau o contravenție cu vehiculul său (a se vedea *Sulejmani v. Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei*, 28 aprilie 2016, § 41; *S.C. Service Benz Com S.R.L. v. România*, 17 iulie 2017, § 37).

28. Așadar, având în vedere, în special, scopurile urmărite de prevederile contestate și posibilitatea proprietarului vehiculului de a formula o acțiune în justiție contra conducătorului contravenient pentru repararea eventualului prejudiciu cauzat, Curtea nu poate reține afirmația autorului sesizării potrivit căreia norma contestată ar restrânge în mod nepermis dreptul de proprietate și ar face incident articolul 46 din Constituție. Din acest motiv, nu sunt incidente nici articolele 1 alin. (3) și 23 alin. (2) din Constituție.

29. Prin urmare, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin.(3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 439¹ din Codul contravențional, ridicată de dl Ciprian Munteanu, parte în dosarul nr. 2-18654/2021, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

Chișinău, 4 iunie 2024
DCC nr. 49
Dosarul nr. 84g/2023